

ULTIMA NOAPTE DE DRAGOSTE, ÎNTÂIA NOAPTE DE RĂZBOI

Camil Petrescu

Cuprins

1. Partea I - Opera: particularități ale romanului
2. Partea II - Personajul: Ștefan Gheorghidiu
3. Partea III - Relația dintre Ștefan Gheorghidiu și Ela
4. Partea IV - Schița rapidă cu mnemonics
5. Partea V - Subiect, barem și schelet de eseu
6. Partea VI - Flashcards

PARTEA I. OPERA - PARTICULARITĂȚILE ROMANULUI

I. Curent literar + două trăsături

Romanul *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, publicat în 1930, aparține modernismului interbelic. Camil Petrescu este un scriitor reprezentativ pentru literatura interbelică și un teoretician al romanului modern, apropiat de modelul proustian și de principiul sincronizării cu literatura occidentală. În opoziție cu romanul tradițional, el propune un roman subiectiv, construit pe autenticitate, luciditate, introspecție și confesiune la persoana I.

- Trăsătura 1 - nerespectarea cronologiei temporale. Acțiunea nu este prezentată liniar, ci prin memorie afectivă, memorie involuntară, flux al conștiinței și analepsă. Primul capitol aparține planului războiului, iar apoi naratorul reconstituie, prin rememorare, povestea iubirii cu Ela.
- Trăsătura 2 - perspectiva narativă subiectivă. Romanul este relatat la persoana I, prin vocea personajului-narator Ștefan Gheorghidiu. Naratorul nu pretinde că știe tot, ci relatează doar ceea ce vede, aude, simte și interpretează. De aceea, realitatea este filtrată prin conștiința lui.

CITAT / FORMULARE: „Eram însurat cu o femeie pe care o iubeam și de care nu eram sigur.”

Cum îl folosești: se poate folosi pentru a demonstra perspectiva subiectivă, gelozia și criza de cunoaștere.

MNEMONIC: C.A.M.I.L. PENTRU ROMANUL MODERN

C = Context: 1930, modernism interbelic, Camil Petrescu, Proust, sincronism lovinescian.

A = Autenticitate: persoana I, jurnal, confesiune, anticalofilism.

M = Memorie: analepsă, memorie involuntară, timp subiectiv.

I = Intelectual: drama intelectualului însetat de absolut, inadaptat lumii mediocre.

L = Luciditate: analiză psihologică, introspecție, conflict interior.

II. Tema + două secvențe

Tema romanului este drama intelectualului însetat de absolut, adică inadaptarea omului lucid într-o lume a mediocrității, convențiilor și imposturii. Tema se concretizează prin două experiențe fundamentale, anunțate chiar de titlu: iubirea și războiul. Prima parte urmărește criza erotică a lui Gheorghidiu, iar a doua parte mută accentul pe experiența colectivă și-limită a frontului.

Secvența 1 - Popota ofițerilor

Scena de la popota ofițerilor este plasată la începutul romanului, în primăvara anului 1916, când Gheorghidiu este concentrat ca sublocotenent pe Valea Prahovei. Discuția pornește de la un fapt divers: un bărbat care și-a ucis soția infidelă a fost achitat. Ofițerii formulează opinii convenționale despre dragoste, fidelitate și drepturile femeii, iar Gheorghidiu reacționează tranșant, deoarece pentru el iubirea nu este o convenție socială, ci o experiență absolută. Episodul declanșează memoria afectivă și introduce drama căsniciei cu Ela.

CITAT / FORMULARE: „Nu cunoașteți nimic din psihologia dragostei... Discutați mai bine ceea ce vă pricepeți.”

Cum îl folosești: arată superioritatea intelectuală, intransigența și modul radical în care personajul înțelege iubirea.

Secvența 2 - Frontul: „Ne-a acoperit pământul lui Dumnezeu”

Pentru tema războiului, episodul „Ne-a acoperit pământul lui Dumnezeu” este esențial. Frontul nu este prezentat eroic, ci demitizat: haos, ordine greșite, frică, învâlmășeală și moarte inutilă. Contactul cu războiul relativizează drama iubirii, pentru că moartea și suferința colectivă sunt mai puternice decât gelozia individuală. Astfel, Gheorghidiu se maturizează și dobândește distanță față de trecutul său erotic.

MNEMONIC DE SCENĂ PENTRU OPERĂ: PO-FR

PO = Popota: iubire, fidelitate, absolut, memorie afectivă.

FR = Frontul: război, haos, moarte, relativizarea dramei personale.

III. Două elemente de structură, compoziție și limbaj

1. Titlul

Titlul este analitic și antitetic. Opoziția „ultima/întâia” sugerează trecerea de la o etapă încheiată la una nouă, iar opoziția „dragoste/război” indică cele două experiențe decisive ale protagonistului. Prima parte marchează destrămarea iubirii absolute, iar a doua parte marchează intrarea în experiența-limită a războiului. Titlul devine, astfel, o hartă a evoluției lui Gheorghidiu: de la drama individuală la drama colectivă.

2. Conflictul

Conflictul central este interior și psihologic. El se produce în conștiința lui Gheorghidiu, între idealul iubirii absolute și realitatea ambiguă a comportamentului Elei. Pe plan exterior, conflictul se manifestă în tensiunea dintre Ștefan și Ela, în rivalitatea presupusă cu domnul G. și în conflictele familiale legate de moștenirea unchiului Tache. Războiul nu anulează conflictul erotic, dar îl pune în perspectivă, arătând fragilitatea dramei conjugale în fața morții.

3. Perspectiva narativă și timpul subiectiv

Romanul este construit la persoana I, sub forma unei confesiuni. Perspectiva este subiectivă, de tip „avec”: cititorul știe doar cât știe personajul-narator. Timpul nu urmează ordinea obiectivă a faptelor, ci intensitatea trăirii. De aceea, analepsa, memoria involuntară și fluxul conștiinței devin tehnici centrale ale romanului modern.

MNEMONIC PENTRU STRUCTURĂ: TIT-CO-PER

TIT = titlul antitetic: dragoste/război, ultima/întâia.

CO = conflict interior: gelozie, absolut, incertitudine.

PER = perspectivă subiectivă: persoana I, confesiune, timp psihologic.

Concluzie pentru opera studiată

Prin temă, structură, perspectivă și tehnici narative, romanul lui Camil Petrescu ilustrează modernismul interbelic și romanul subiectiv. Evenimentele nu sunt importante prin spectaculozitatea lor, ci prin felul în care se reflectă în conștiința personajului-narator. Ștefan Gheorghidiu devine astfel un intelectual lucid, inadapdat, care trăiește iubirea și războiul ca experiențe de cunoaștere.

PARTEA II. PERSONAJUL - ȘTEFAN GHEORGHIDIU

Această secțiune poate fi folosită pentru subiectul despre particularitățile de construcție a unui personaj. Ea păstrează cerințele de BAC: statut social, moral și psihologic, trăsătură dominantă evidențiată prin două episoade, mijloace de caracterizare și concluzie.

Tipologie literară

- personaj principal, deoarece întreaga acțiune este filtrată prin conștiința lui;
- personaj-narator, pentru că povestește la persoana I;
- personaj rotund, deoarece evoluează de la gelozie și posesivitate la detașare;
- personaj de analiză psihologică, fiind definit prin luciditate, introspecție și criză interioară;
- erou al cunoașterii, pentru că urmărește adevărul despre sine, iubire și lume.

I. Statutul social, moral și psihologic

Statutul lui Ștefan Gheorghidiu

Social	Moral și psihologic
• student la Filosofie, intelectual tânăr și sărac; • soț al Elei, statut care declanșează conflictul erotic; • burghez prin moștenirea de la unchiul Tache, dar incompatibil cu lumea mondenă; • sublocotenent în Primul Război Mondial, experiență care îi schimbă perspectiva asupra existenței.	• moral: idealist, intransigent, integru, refuză compromisul și superficialitatea; • moral: orgolios și posesiv, pentru că vrea certitudine absolută în iubire; • psihologic: lucid, introspectiv, hipersensibil, analizează obsesiv fiecare gest; • psihologic: trăiește oscilații între speranță, disperare, tandrețe, dispreț și ură.

MNEMONIC PENTRU STATUT: S.M.P.

S = Social: student sărac -> moștenitor -> ofițer.

M = Moral: absolutist, intransigent, orgolios.

P = Psihologic: lucid, gelos, introspectiv, problematizant.

II. Trăsătura dominantă + două episoade

Pentru caracterizare, se poate alege trăsătura orgoliului sau trăsătura lucidității. Varianta cea mai ușor de legat de scene este următoarea: Ștefan Gheorghidiu este un intelectual lucid și orgolios. Luciditatea îl face să analizeze tot, iar orgoliul îl face să nu accepte mediocritatea, compromisul sau incertitudinea.

Episodul 1 - Popota ofițerilor

La popota ofițerilor, Gheorghidiu sancționează superficialitatea discuției despre dragoste și fidelitate. Replica lui tăioasă arată orgoliu intelectual și luciditate morală: el nu acceptă să reducă iubirea la clișee sociale. Episodul conturează un personaj care gândește radical și care transformă iubirea într-un absolut.

Episodul 2 - Excursia la Odobești

Excursia la Odobești evidențiază luciditatea bolnăvicioasă și gelozia personajului. Ștefan observă gesturile Elei față de domnul G., reorganizarea locurilor, discuțiile, zâmbetele și familiaritatea. Fiecare detaliu devine probă posibilă a trădării. Nu există certitudine, dar tocmai această ambiguitate îl consumă. Scena arată un personaj incapabil să accepte necunoscutul din celălalt.

Episodul 3 - Finalul romanului, pentru maturizare

Finalul poate fi folosit ca episod suplimentar. După experiența frontului, Gheorghidiu nu mai caută cu disperare adevărul despre infidelitatea Elei. El renunță la „tot trecutul”, lăsându-i casele, banii, obiectele și amintirile. Gestul simbolizează detașarea, maturizarea și depășirea obsesiei erotice.

CITAT / FORMULARE: „Mă gândesc halucinat că aș fi putut uide pentru femeia asta...”

Cum îl folosești: arată distanța dintre vechea pasiune geloasă și noua luciditate dobândită după război.

MNEMONIC PENTRU PERSONAJ: O.L.I.

O = Orgoliul: vrea iubire absolută și reacționează tăios când este contrazis.

L = Luciditatea: analizează fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare tăcere.

I = Inadaptarea: nu se potrivește nici lumii mondene, nici convențiilor sociale.

III. Mijloace de caracterizare

- Caracterizarea directă apare rar, mai ales prin replicile celorlalte personaje. Ela îi observă sensibilitatea dificilă, iar rudele îi reproșează lipsa spiritului practic.
- Autocaracterizarea este importantă, deoarece personajul-narator își analizează constant stările, gelozia, slăbiciunile și reacțiile.
- Caracterizarea indirectă se realizează prin fapte, atitudini, limbaj, relațiile cu Ela și conflictele cu familia.
- Perspectiva narativă subiectivă este mijlocul principal de construcție: cititorul nu îl vede pe Ștefan din exterior, ci din interiorul conștiinței sale.

Concluzie pentru personaj

Ștefan Gheorghidiu este un personaj modern, construit prin introspecție și analiză psihologică. Drama lui este conflictul dintre ideal și realitate, dintre iubirea absolută și relativitatea vieții. Experiența războiului îi modifică perspectiva, transformând gelozia într-o formă de detașare lucidă.

PARTEA III. RELAȚIA DINTRE ȘTEFAN GHEORGHIDIU ȘI ELA

Această secțiune modifică și clarifică materialul despre relația dintre două personaje. Structura respectă cerințele din barem: statutul celor doi, relația evidențiată prin două episoade, două elemente de structură/compoziție relevante și concluzie.

Introducere

Relațiile dintre personaje sunt fundamentale într-o operă epică, deoarece ele declanșează conflictul și evoluția acțiunii. În romanul lui Camil Petrescu, relația dintre Ștefan Gheorghidiu și Ela reprezintă nucleul primei părți a operei și devine spațiul în care se confruntă două moduri diferite de a înțelege iubirea: absolutul lucid al lui Ștefan și adaptabilitatea pragmatică a Elei.

I. Statutul social, moral și psihologic al personajelor

Tabel de memorat: Ștefan vs. Ela

Statut	Ștefan Gheorghidiu	Ela
Social	student la Filosofie, intelectual modest; devine burghez prin moștenire; apoi ofițer pe front	orfană crescută de mătușă, studentă la Litere; după moștenire se adaptează rapid vieții mondene
Moral	idealist, absolutist, rigid, orgolios, nu acceptă compromisul sau ambiguitatea	ambiguă, atrasă de admirație, confort și jocul social; infidelitatea nu este dovedită cert
Psihologic	lucid, introspectiv, gelos, obsesiv, problematizant	sociabilă, pragmatică, orientată spre concret, mai puțin reflexivă

MNEMONIC DE CONTRAST: ȘTEFAN = A.L.O. / ELA = S.A.P.

Ștefan A.L.O. = Absolutist, Lucid, Orgolios.

Ela S.A.P. = Sociabilă, Adaptabilă, Pragmatică.

Formula de ținut minte: ALO vrea iubire absolută; SAP se adaptează societății.

II. Relația ilustrată prin două episoade

Episodul 1 - Popota ofițerilor

Scena de la popota ofițerilor este importantă pentru relația Ștefan-Ela deoarece discuția despre fidelitate declanșează amintirile protagonistului. Deși Ela nu este prezentă fizic, relația este prezentă psihologic, prin memoria lui Gheorghidiu. Reacția lui violentă verbal arată că iubirea este, pentru el, o experiență totală, incompatibilă cu relativismul social. Prin această scenă, cititorul înțelege că drama cuplului va fi filtrată exclusiv prin conștiința lui Ștefan.

Episodul 2 - Excursia la Odobești

Excursia la Odobești reprezintă momentul de criză al relației. Ela se apropie de domnul G., iar Ștefan observă obsesiv gesturi aparent minore: conversațiile, zâmbetele, locurile din mașină, dansurile, familiaritatea. Important este că romanul nu oferă o dovadă clară a infidelității. Relația se destramă prin ambiguitate și prin imposibilitatea lui Ștefan de a accepta incertitudinea. Episodul evidențiază opoziția centrală: el vrea certitudine absolută, ea trăiește firesc în spațiul social monden.

Episod bonus - Finalul romanului

Finalul arată transformarea relației. După front, Ștefan citește și biletul anonim despre presupusa trădare a Elei, dar nu mai reacționează cu gelozia de altădată. El îi lasă Elei bunurile materiale și amintirile, adică „tot trecutul”. Gestul indică ruptura definitivă și eliberarea de obsesia iubirii absolute.

MNEMONIC PENTRU EVOLUȚIA RELAȚIEI: P.O.F.

P = Popota: ideea de iubire absolută și declanșarea memoriei.

O = Odobești: gelozie, ambiguitate, excludere afectivă.

F = Final: detașare, renunțare, „tot trecutul”.

III. Două elemente de structură/compoziție relevante pentru relație

1. Titlul

Titlul este relevant pentru relația Ștefan-Ela deoarece prima sintagmă, „Ultima noapte de dragoste”, anunță sfârșitul iubirii ideale. Relația lor se află sub semnul finalului încă din titlu. A doua sintagmă, „Întâia noapte de război”, arată experiența care va relativiza gelozia și va schimba perspectiva protagonistului. Astfel, titlul urmărește trecerea de la drama erotică la experiența-limită a războiului.

2. Conflictul

Conflictul relației este în primul rând psihologic. El nu se bazează pe o trădare dovedită, ci pe tensiunea dintre absolutul lui Ștefan și ambiguitatea Elei. În plan exterior, conflictul este amplificat de lumea mondenă, de domnul G. și de schimbarea statutului social după moștenire. Din perspectiva compoziției, războiul mută conflictul erotic într-un plan secundar, oferind personajului distanța necesară pentru a renunța.

3. Perspectiva narativă

Perspectiva narativă subiectivă este esențială pentru relația celor doi. Ela este cunoscută aproape exclusiv prin ochii lui Ștefan, ceea ce înseamnă că imaginea ei rămâne ambiguă. Cititorul nu știe sigur dacă Ela este vinovată, ci știe doar cum interpretează Gheorghidiu gesturile ei. Această limitare a perspectivei transformă relația într-o problemă de cunoaștere, nu doar într-o poveste de iubire.

Concluzie pentru relație

Relația dintre Ștefan Gheorghidiu și Ela se construiește prin tensiunea dintre ideal și realitate. Inițial, cei doi sunt apropiați prin statutul modest, tinerețe și atracție, dar moștenirea, lumea mondenă și gelozia transformă iubirea într-o criză de cunoaștere. Ștefan caută absolutul, Ela se adaptează concretului, iar ruptura finală arată imposibilitatea compatibilității dintre aceste două moduri de a trăi.

PARTEA IV. SCHIȚA RAPIDĂ CU MNEMONICS

Această parte este pentru recapitulare vizuală. Elevii o citesc pe verticală, bloc cu bloc. Fiecare cod mnemonic trebuie repetat fără material, apoi completat din memorie.

A. OPERA

CONTEXT - CURENT - AN

Curent literar: modernism interbelic.

An apariție: 1930.

Tip de roman: subiectiv, psihologic, al experienței.

Teoretician: Camil Petrescu, roman modern, model proustian.

Formulă: persoana I, jurnal/confesiune, anticalofilism, timp subiectiv.

CAMIL - CONCEPTE-CHEIE

C: Context interbelic și modernism.

A: Autenticitate - artă pentru adevăr.

M: Memorie - analepsă și memorie involuntară.

I: Intelectualul însetat de absolut.

L: Luciditate și analiză psihologică.

TEMĂ + EPISOADE

Temă: drama intelectualului însetat de absolut / inadaptarea intelectualului lucid.

Episod 1: Popota ofițerilor - iubire, fidelitate, absolut.

Episod 2: Frontul - haos, moarte, relativizarea dramei erotice.

Bonus relație: Odobești - gelozie, ambiguitate, criza cuplului.

STRUCTURĂ - COMPOZIȚIE - LIMBAJ

Titlu: antiteză ultima/întâia, dragoste/război.

Conflict: interior psihologic + exterior cu Ela, G. și familia.

Perspectivă: subiectivă, persoana I, de tip avec.

Timp: subiectiv, analepsă, fluxul conștiinței.

Stil: anticalofilism, refuzul înfrumusețării.

B. PERSONAJUL - ȘTEFAN GHEORGHIDU

STATUT INIȚIAL -> EVOLUȚIE

Start: student sărac la Filosofie, căsătorit cu Ela.

Declanșator: moștenirea de la unchiul Tache.
Criză: gelozie, domnul G., lumea mondenă.
Transformare: frontul îi schimbă perspectiva.
Final: se detașează și renunță la trecut.

O.L.I. - TRĂSĂTURI

O = Orgoliul: refuză umilința și compromisul.
L = Luciditatea: analizează obsesiv realitatea.
I = Inadaptarea: nu se potrivește societății mondene.

SCENE DE CARACTERIZARE

Popota: replică tăioasă, superioritate intelectuală.
Odobești: analiză obsesivă, gelozie, hiperluciditate.
Finalul: maturizare, detașare, renunțare la trecut.

C. RELAȚIA ȘTEFAN - ELA

S.M.P. AL CELOR DOI

Social: amândoi pornesc modest; moștenirea îi schimbă.
Moral: Ștefan absolutist; Ela ambiguă și adaptabilă.
Psihologic: Ștefan lucid/obsesiv; Ela sociabilă/pragmatică.

A.L.O. VS S.A.P.

Ștefan: Absolutist, Lucid, Orgolios.
Ela: Sociabilă, Adaptabilă, Pragmatică.
 Contrastul lor produce tensiunea relației.

P.O.F. - EVOLUȚIA RELAȚIEI

P = Popota: iubirea este văzută ca absolut.
O = Odobești: apar gelozia și ambiguitatea.
F = Finalul: el renunță la trecut și se eliberează.

Tabel rapid de mnemotehnici

Literă / cod	Ce reții	Formulare de pus în eseu
--------------	----------	--------------------------

CAMIL	roman modern	Camil = Context, Autenticitate, Memorie, Intelectual, Luciditate
PO-FR	tema operei	Popota pentru iubire, frontul pentru război
SMP	statut personaje	Social, Moral, Psihologic
ALO/SAP	contrast relație	Ștefan ALO, Ela SAP
POF	evoluția relației	Popota, Odobești, Final
TIT-CO-PER	structură	Titlu, Conflict, Perspectivă
ISEEC	eseu BAC	Introducere, Statut, Episoade, Elemente, Concluzie

PARTEA V. SUBIECT, BAREM ȘI SCHELET DE ESEU

Subiectul al III-lea - relația dintre două personaje

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți relația dintre două personaje într-un text narativ studiat, aparținând lui Camil Petrescu.

Repere de bifat în eseu

- ☐ prezentarea statutului social, moral și psihologic al fiecărui personaj;
- ☐ evidențierea relației prin două episoade/secvențe comentate;
- ☐ analiza a două elemente de structură, compoziție și/sau limbaj relevante pentru relație;
- ☐ introducere, cuprins și concluzie clare;
- ☐ minimum 400 de cuvinte și limbă literară.

MNEMONIC PENTRU ESEU: I.S.E.E.C.

I = Introducere: relațiile declanșează conflictul; Ștefan-Ela = nucleul primei părți.

S = Statut: social, moral, psihologic pentru fiecare.

E = Episoade: Popota + Odobești; finalul poate fi bonus.

E = Elemente: titlul + conflictul + perspectiva narativă.

C = Concluzie: ideal vs realitate; absolut vs adaptare.

Schelet de eseu pentru relație

Introducere: În romanul modern subiectiv al lui Camil Petrescu, relația dintre Ștefan Gheorghidiu și Ela reprezintă nucleul conflictului erotic și permite observarea dramei intelectualului însetat de absolut.

Statut: Ștefan este student la Filosofie, apoi moștenitor și ofițer, fiind moral idealist și psihologic lucid, gelos, introspectiv. Ela pornește dintr-un mediu modest, este studentă la Litere și se adaptează societății mondene, fiind moral ambiguă și psihologic sociabilă, pragmatică, mai puțin reflexivă.

Episodul 1: Popota ofițerilor declanșează memoria afectivă și arată concepția absolută a lui Gheorghidiu despre iubire. Reacția lui la discuția superficială despre fidelitate dovedește intransigență și orgoliu intelectual.

Episodul 2: Excursia la Odobești adâncește criza cuplului. Aproximarea Elei de domnul G. este interpretată obsesiv de Ștefan, iar ambiguitatea gesturilor înlocuiește certitudinea. Relația se destramă nu printr-o dovadă clară, ci prin imposibilitatea de a cunoaște total celălalt.

Elemente: Titlul anunță trecerea de la ultima experiență a dragostei la prima experiență a războiului, iar conflictul este psihologic, bazat pe tensiunea dintre absolutul lui Ștefan și adaptabilitatea Elei. Perspectiva subiectivă face ca Ela să fie cunoscută doar prin filtrul conștiinței lui Gheorghidiu.

Concluzie: Relația Ștefan-Ela ilustrează opoziția dintre ideal și realitate. Ștefan caută certitudinea absolută a iubirii, în timp ce Ela aparține concretului social. Războiul relativizează drama erotică, iar finalul marchează eliberarea personajului de propriul trecut.

Formule de legătură pentru eseu

- În primul rând, diferența dintre cele două personaje se observă la nivelul statutului social, moral și psihologic.
- În al doilea rând, evoluția relației poate fi urmărită prin două episoade semnificative.
- Un prim element de structură relevant este titlul, deoarece concentrează cele două experiențe fundamentale ale protagonistului.
- Un alt element important este conflictul, care este mai ales interior, psihologic.
- Prin urmare, relația celor doi nu este doar o poveste de iubire, ci o criză de cunoaștere.

PARTEA VI. FLASHCARDS

Flashcards

Întrebare	Răspuns scurt
Ce curent literar?	Modernism interbelic.
Anul apariției?	1930.
Tipuri de roman?	Subiectiv, psihologic, al experienței.
Tema centrală?	Drama intelectualului însetat de absolut / inadaptarea intelectualului lucid.
Două arii tematice?	Iubirea și războiul.
Două trăsături moderniste?	Perspectivă subiectivă și nerespectarea cronologiei temporale.
Ce înseamnă CAMIL?	Context, Autenticitate, Memorie, Intelectual, Luciditate.
Ce înseamnă POF?	Popota, Odobești, Final.
Ștefan în trei cuvinte?	Absolutist, lucid, orgolios.
Ela în trei cuvinte?	Sociabilă, adaptabilă, pragmatică.
Elemente de structură ușor de folosit?	Titlul, conflictul, perspectiva narativă.
De ce este finalul important?	Arată detașarea lui Ștefan și renunțarea la trecut.